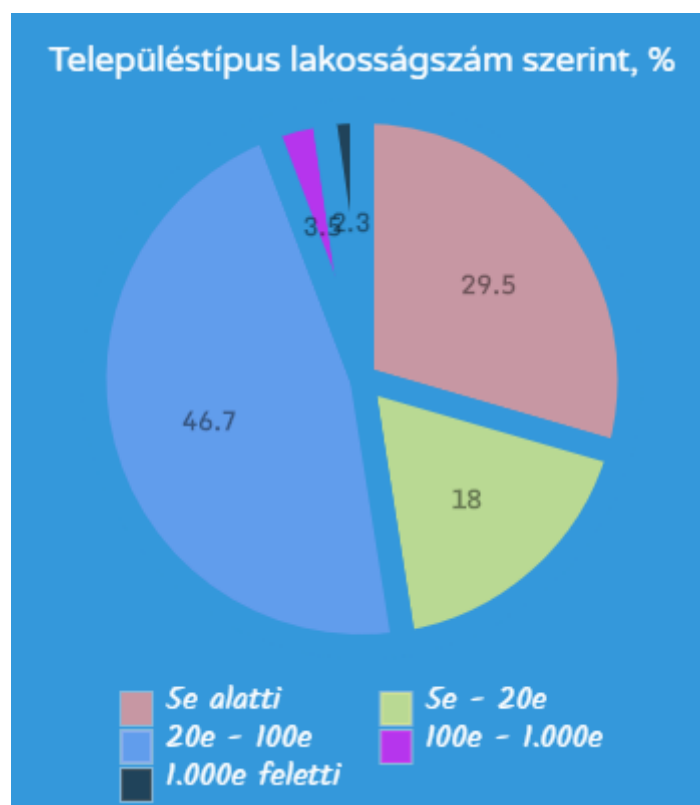

Mikrohitelezési folyamat társadalmi hatásainak felmérése a non-profit Vállalkozásfejlesztési Alapítványok ügyfélkörében 2018

1. A vizsgált kisvállalkozói ügyfélkör bemutatása, jellemzői

A mintába került 347 vállalkozó a megyei Vállalkozásfejlesztési Alapítványok ügyfélköréből került ki. A válaszadók területileg az ország 19 megyéjéből képviseltették magukat, legtöbben Fejér (27.7%), Veszprém (15,2%) és Zala megyéből (8,8%).

A településtípusokat tekintve a megkérdezettek 29.5%-a 5000 fő alatti kistelepülésen lakik, 18%-uk 5.001-20.000 fős lakosságszámú kisvárosban, 46.7%-uk 20.001 – 100.000 fős lakosságszámú középvárosban, 3.5%-uk 100.001 fő feletti lélekszámú nagyvárosban, és 2.3%-uk egymillió feletti lakosságszámú nagyvárosban.

A mintában szereplő ügyfelek között többségben vannak a férfiak (63,9%). Életkorukat tekintve legnagyobb részük, 50,7%-uk 51 év feletti, 31,8%-uk 41 és 50 év közötti, 16,6% pedig 31-40 év közötti. A 30 év alatti vállalkozó ügyfelek kicsi, 0,9%-os csoportot tesznek ki.

A válaszadók mintegy fele, 48.4%-a rendelkezik felsőfokú végzettséggel, és 38%-uknak az érettségi a legmagasabb iskolai végzettsége. A szakközépiskolát, szakiskolát végzettek aránya 13,6%.

A „tipikus” mikrohitel-ügyfél tehát 51 év feletti, felsőfokú végzettséggel rendelkező férfi.

Gazdasági aktivitásukat tekintve 74%-uknak egyetlen jövedelmi forrása a vállalkozása, negyedük (26%) foglalkoztatott a vállalkozásán kívül más cégnél. 12.7%-uk nyugdíjas, 3,5%-uk egyéb járadékból (pl. gyes, rokkant nyugdíj) él. Ingatlan bérbeadásból 13%-uknak van kiegészítő jövedelemforrása.

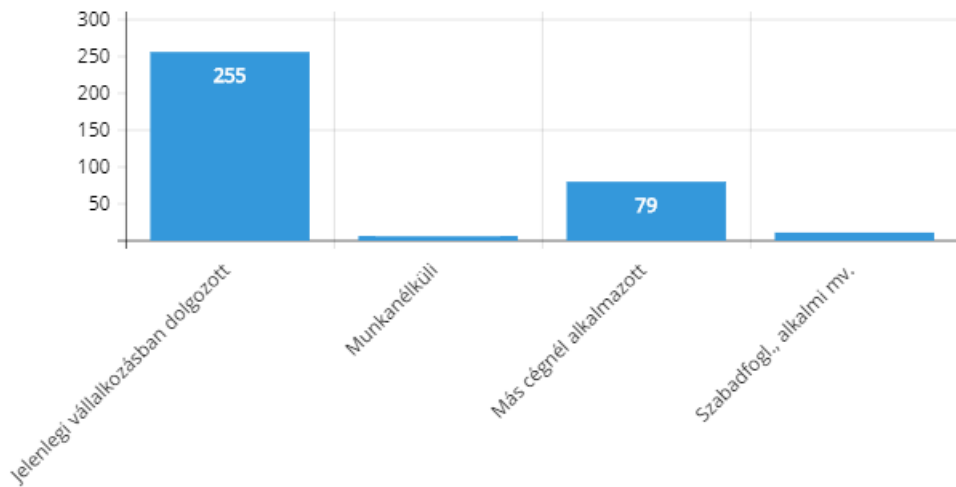
A válaszadók 9%-a él csupán egyedül, 77%-uk házas- vagy élettársával. 63,7%-uk gyermekeket is nevel. 129-en (a válaszadók 37%-a) nyilatkozott úgy, hogy pénzügyileg teljesen tőle függ legalább egy családtagja, 160-an (46%) pedig úgy ítélik meg, hogy legalább egy családtagjuk részlegesen tőlük függ pénzügyileg.

Megállapítható tehát, hogy az ügyfelek felének kizárólag saját vállalkozása jelenti a kizárólagos jövedelemforrást, így a cég helyzete szorosan összefügg személyes életkörülményeik alakulásával.

A jelenlegi mikrohitel felvételét megelőzően 73%-uk már ugyanabban a vállalkozásban dolgozott. Elenyésző számú válaszadó (5 fő) számolt be arról, hogy munkanélküliként igényelte a mikrohitelt, 22%-uk pedig alkalmazott státuszban volt.

A mikrohitel felvételét megelőzően...

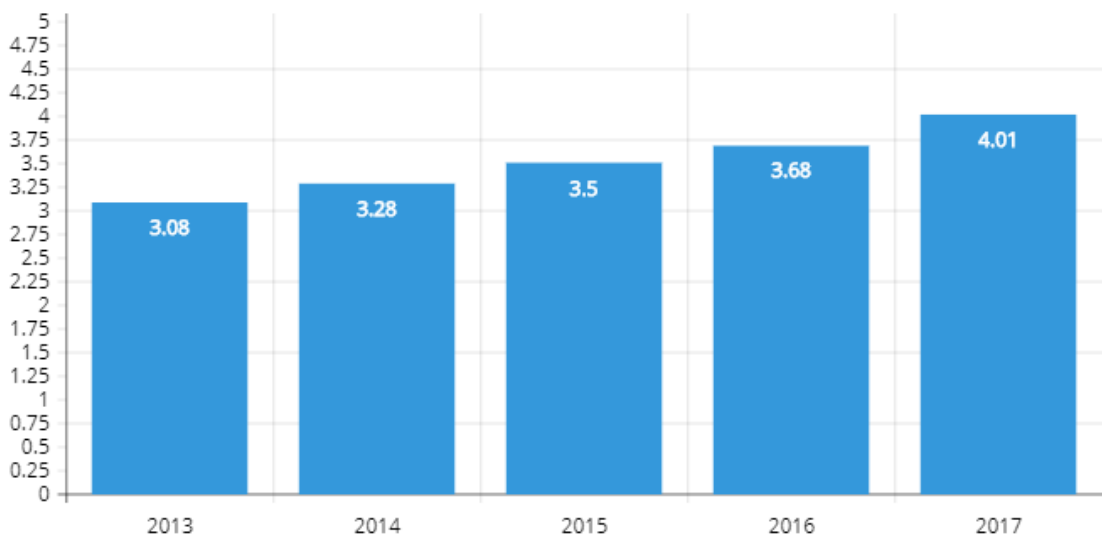
Válaszadók száma, fő

2. A vizsgált vállalkozások gazdasági helyzete, várakozásai

A cégeket tekintve azok 35,7%-a legfeljebb egy munkavállalóval dolgozik (2017-es statisztikai állományt tekintve); 10,3%-nál nincs bejelentett alkalmazott; 25,3%-nál csak egy munkavállaló van) 2-5 fő munkavállalót foglalkoztat a válaszadók 39,7%-a. Az átlagos munkavállalói létszám a mintában 4,01 fő. Az elmúlt 2 év során 27,6%-uk alkalmazott pályakezdőt.

Átlagos alkalmazotti létszám

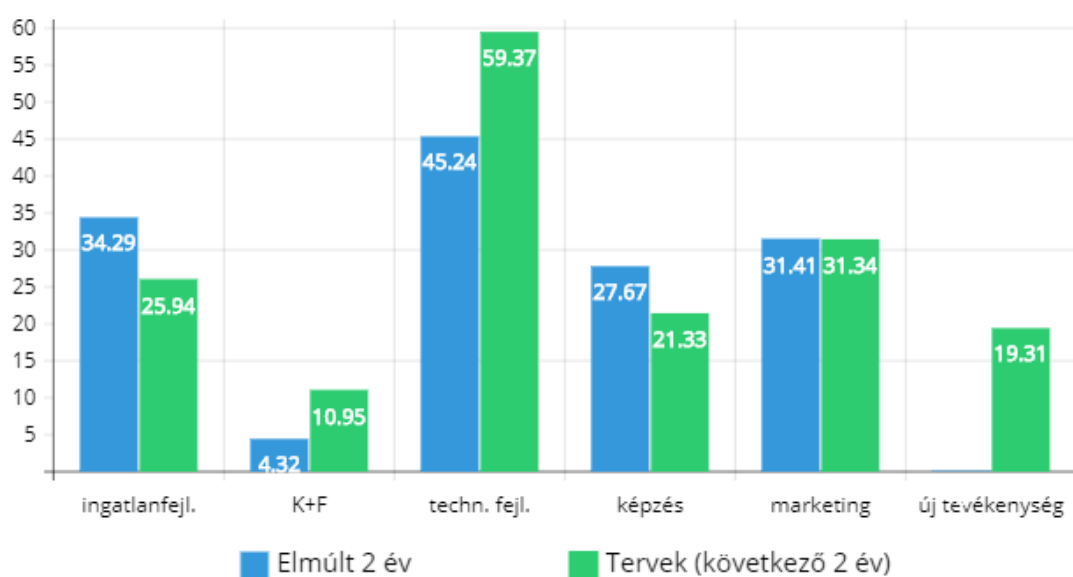

A jövőre vonatkozóan stagnáló, ill. óvatosan fejlesztő állásponton van a vizsgált ügyfelek nagy része. Többségük (55%) nem tervez létszám bővítést, 23,6%-uk maximum egy fővel bővítené. Átlagosan 2,8 fővel kívánják bővíteni.

Viszont leépítéseket sem terveznek, csupán 4 válaszadó számolt be elbocsátási tervekről.

Az elmúlt két év gazdasági teljesítményét tekintve a vizsgált cégek mintegy harmada, 34,3%-a számolt be új ingatlanberuházásról (valószínűsíthető, hogy a mikrohitel „jóvoltából” megvalósított projektről van szó). Technológiai fejlesztés az elmúlt két évben a vizsgált esetek mintegy felében (45,2%) történt; marketingre 31,4%-uk, képzésre 27,7%-uk fordított. Innováció elenyésző esetben (4,3%) történt.

Elmúlt 2 év során költött-e /tervez-e költeni a következő 2 évben az alábbi tevékenységekre
Válaszadók %-a

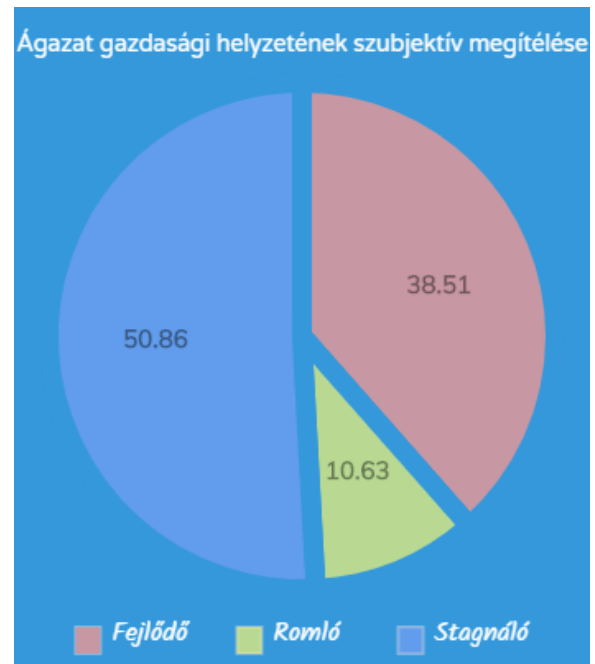
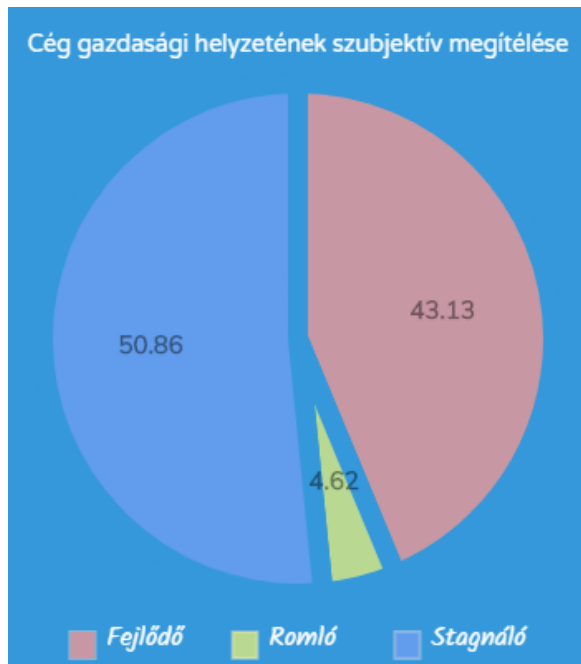

A cégek közepesen tudják figyelembe venni a környezetvédelmi szempontokat működésük során. Leginkább a munkavállalók egyéni igényeire próbálnak tekintettel lenni:

	Átlagos osztályzat (1-5)
Mennyire jellemző a környezetvédelmi elkötelezettség, felelősségvállalás a cég működésére?	3,86
Mennyire alkalmaznak környezetbarát eljárásokat a gyakorlati működés során (pl. szelektív hulladékgyűjtés, épületüzemeltetés stb)?	3,76
Mennyire jellemző, hogy járulékos költségeit csökkenti internetes, vagy info-kommunikációs eszközök, szolgáltatások alkalmazásával (pl. internetes rendelés, telekonferencia stb)?	3,59
Munkaszervezés során – lehetőségeikhez képest – figyelembe veszik az alkalmazottak egyéni igényeit (munka-család összeegyeztetése stb.)	4,2

A válaszadók 4,62%-a vélte úgy, hogy a vállalkozás helyzete „romló”, 43,13%-uk szerint „stagnáló”, és kicsit nagyobb csoport, 50,86%-uk szerint fejlődő. Az ágazat helyzetét illetően a válaszadók pesszimistábbak voltak: 10,6%-a vélte úgy, hogy romló, 50,86%-uk nyilatkozott úgy, hogy stagnál, és 38,5%-uk szerint fejlődik.

A 2015-ös eredményekkel összehasonlítva a saját cégük helyzetét pozitívabban ítélik meg a vállalkozók, míg az ágazat helyzetével kapcsolatban derűlátóbbak, mint egy éve.

A vállalkozás helyzetének szubjektív megítélése, és az ágazat helyzetének szubjektív megítélése összefüggenek: a saját cégének romló teljesítményt tulajdonító vezető az ágazat helyzetét is negatívan látja, míg a fejlődő tendenciákról beszámoló az ágazat helyzetét is hajlamosabbak pozitívan látni. Saját vállalkozásuk versenyképességét 3,8-as osztályzattal értékelik a válaszadók (1-5-ig tartó skálán).

3. A mikrohitel program hatása a cégek működésére, és a vállalkozók életkörülményeire

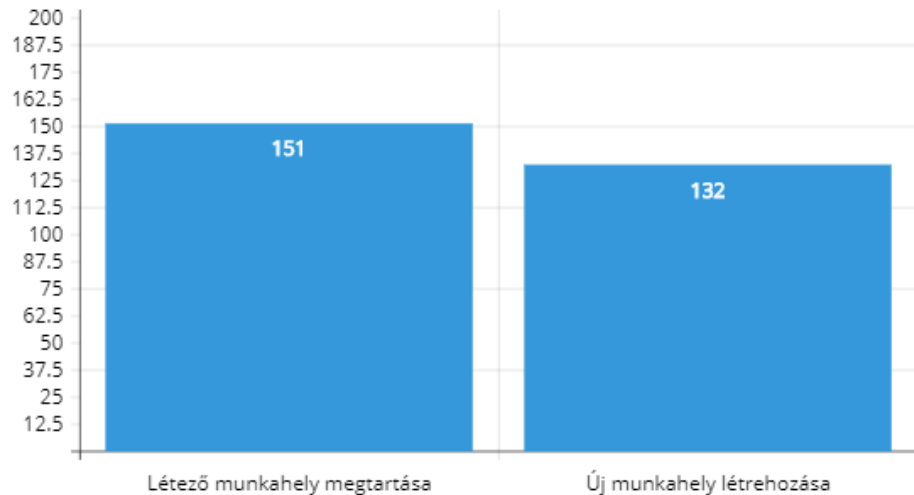
Mivel a válaszadók legnagyobb csoportja kizárólag a cégéből szerzett jövedelemből él, ezért releváns a kérdés, hogy sikerült-e munkahelyeket megtartani, ill. bővíteni a mikrohitel révén.

A válaszadók 63,1%-a úgy ítéli meg, hogy a mikrohitelnek volt pozitív foglalkoztatási hatása.

A mintában szereplő vállalkozások körében 150 esetben járult hozzá a mikrohitel létező munkahely megtartásához (átlagban 2,6 főt érintett cégenként), illetve 130 esetben járult hozzá új munkahely teremtéséhez (átlagban 2,1 fővel tudtak bővíteni a cégek).

Mikrohitel foglalkoztatási hatása

Létrehozott, ill. megtartott munkahelyek száma

Az átlag 2,6 fős munkahelymegtartás és 2,1 fős bővítés azért kiemelkedő, mert a mintában szereplő cégek mikrovállalkozások, átlagban 4,1 fő alkalmazottal. Ilyen létszámnál már 1-2 fős bővítés is jelentős kapacitás-növekedést eredményez.

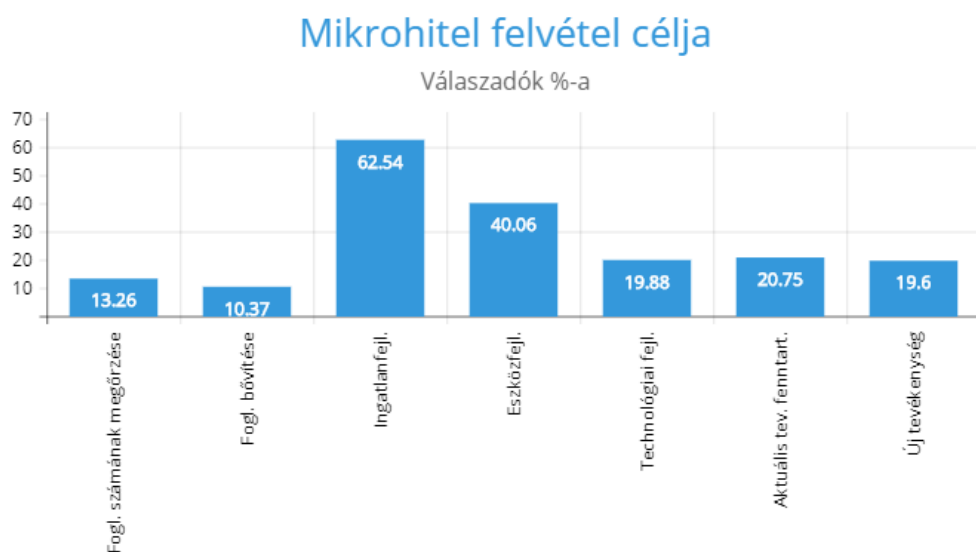
Mint korábban láthattuk, a válaszadók hatalmas többségének a vállalkozása az egyetlen bevételi forrása, és 83%-uk nyilatkozott úgy, hogy legalább egy családtagjuk részben/teljesen tőle függ anyagilag. Mindez azt jelenti, hogy a vállalkozás fennmaradását vagy fejlesztését jelentő mikrohitel nemcsak magának a vállalkozónak, hanem családjának életkörülményeit is befolyásolja.

A válaszadók mintegy fele, 50,4%-a szerint nagy mértékben pozitívan változtak életkörülményei a hitelprogram jóvoltából. 33,6%-a szerint kis mértékben változtak életkörülményei, 16%-a pedig nem tapasztalt a hitelprogrammal összefüggésbe hozható változást életkörülményeit nézve.

Megállapítható tehát, hogy a Vállalkozásfejlesztési Alapítvány mikrohitel programja érezhetően hozzájárult a vállalkozók és családjaik életkörülményeinek javulásához, a válaszadók 83,7%-ának véleménye szerint.

A mikrohitel felvételének célja a válaszadók túlnyomó többségénél az ingatlanfejlesztés (62,54%) vagy tárgyi eszköz fejlesztés (40,06). Technológiai eszköz fejlesztésére és új tevékenység bevezetésére a válaszadók mintegy 20-20%-a kíván költeni. Bár – mint az előbbieken láttuk – a mikrohitelnek jelentős pozitív foglalkoztatási hatása van - , elsődlegesen nem foglalkoztatási célból igénylik a cégek a mikrofinanszírozást.

A mikrohitel felhasználására vonatkozó tapasztalatok azt mutatják, hogy a válaszadók többsége versenyképesebbnek tartja vállalkozását a hitel felvételét követően.

3-4 közötti „osztályzatot” kaptak (1-5-ig terjedő skálán) még az alábbi szempontok: a vállalkozás jövedelmezőbbé válik, többet tud fordítani személyi juttatásokra, és likviditása javul.

A mikrohitel jóvoltából vállalkozása...	átlagos „osztályzat”
működése környezetkímélőbbé válik	2,80
jövedelemtermelő képessége javul	3,97
többet tud fordítani személyi juttatásokra	3,39
többet tud fordítani a munkakörülmények javítására	3,75
likviditása javul	3,61
versenyképesebbé válik	4,01

Mivel a válaszadók túlnyomó többsége a mikrohitelt valamilyen fejlesztési terv megvalósulására igényelte (ingatlanberuházás, tárgyi eszköz bővítés), releváns a kérdés, hogy ezek a tervek megvalósultak volna-e mikrohitel nélkül. A válaszadók 30%-a nyilatkozott úgy, hogy a terve egyáltalán nem valósult volna meg. Háromnegyedük pedig megvalósította volna tervét, de nem az eredetileg tervezett módon: később, kisebb mértékben vagy más nehézségek árán.

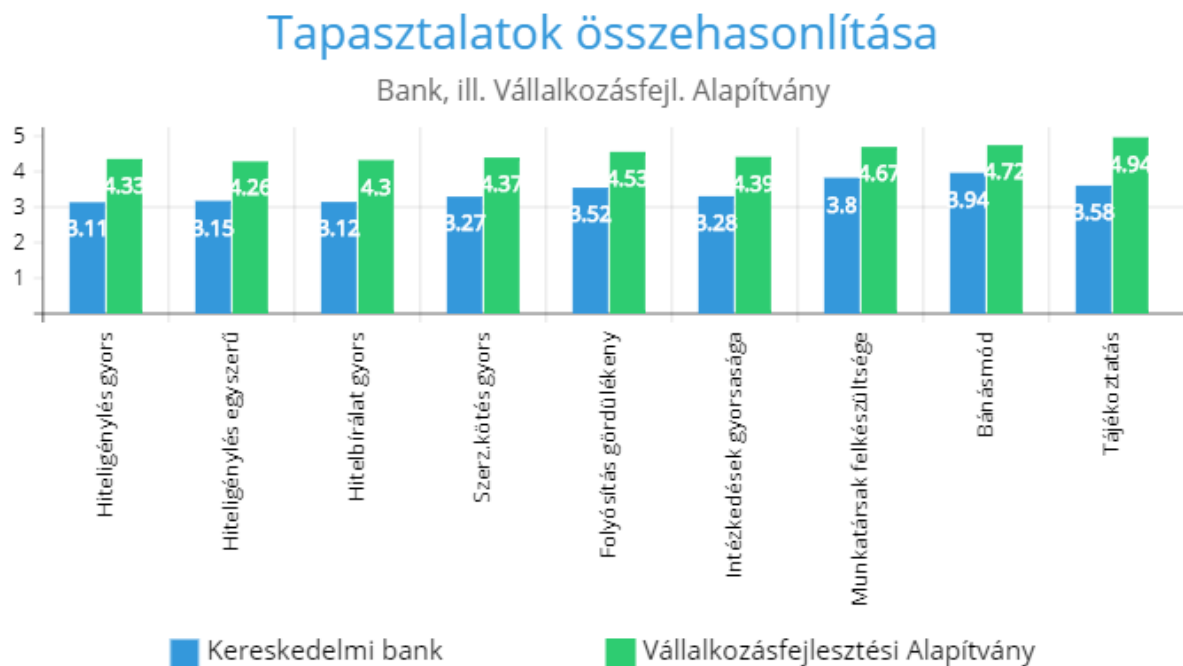
A mikrohitel felhasználására és hatásaira vonatkozó tapasztalatokat úgy összegezzük, hogy a mikrohitel olyan projekteket finanszírozott, melyek 93%-ban nem, vagy nehézségek árán, később valósultak volna meg. Ezen projekteknek jelentős foglalkoztatási hatása is volt (283 megtartott/létrehozott munkahely), és érezhetően javították a vállalkozók és családjaik életkörülményeit.

4. A kereskedelmi banki, és a non-profit mikrohitel tapasztalatok összehasonlítása

A válaszadók 2/3-a, 67,44%-a igényelt már kereskedelmi banki hitelt vállalkozása működtetéséhez, átlagosan 1,65 alkalommal. A hitelkérelmek jó arányban (80%) elfogadásra kerültek. Akik nem igényeltek még banki hitelt, azok túlnyomó részt azért, mert nem volt rá szükségük.

Mivel a válaszadók több mint kétharmadának van már tapasztalata kereskedelmi banki hitelekkel is, releváns a kérdés, hogy a banknál, illetve a vállalkozásfejlesztési alapítványnál szerzett tapasztalatok hogy viszonyulnak egymáshoz. A válaszadók több dimenzióban is értékelték a benyomásaikat, mint például hiteligenylési folyamat bonyolítása, munkatársak, és hitelfelvételi költségek.

A vállalkozásfejlesztési alapítvány minden szegmensben jobb „osztályzatot” kapott (1-5-ig terjedő skálán), mint a bank.

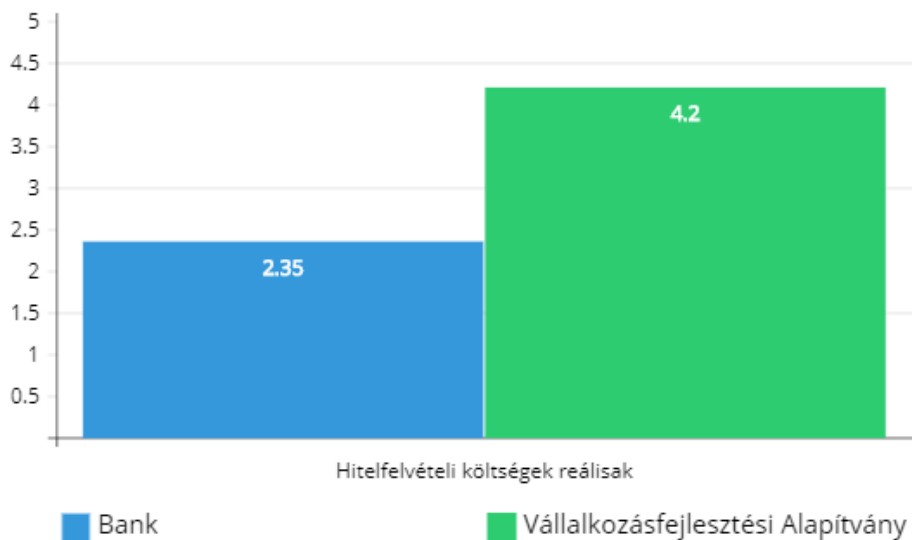
Az átlagos eltérés 1,2 pont, ami mindenképpen szignifikánsnak mondható. A különbség kicsit nagyobb volt a hiteligenylés bonyolításával kapcsolatos kérdések esetében, itt a legszembetűnőbb a válaszadók számára az eltérés a

vállalkozásfejlesztési alapítvány javára. A munkatársak felkészültsége, bánásmódja kategóriákban 1 alá csökkent a különbség (úgy, hogy a vállalkozásfejlesztési alapítvány „osztályzata” nem esett vissza), tehát ezen a területen a bankok is jobban teljesítettek.

A hiteligénylés esetében talán a legfontosabb mutató a hitelfelvételi költségek – szubjektív – megítélése, hiszen általában ez a döntő szempont egy hitel választásánál. Ebben a kategóriában a vállalkozásfejlesztési alapítvány jóval kedvezőbb osztályzatot kapott, mint a kereskedelmi bank. Tehát a válaszadók jelentős (1,85 pont) különbséget tapasztaltak az alapítványok javára.

Hitelfelvételi költségek összehasonlítása

1-5-ig terjedő skálán

A „Kapott szolgáltatás/hitel mennyire elégítette ki az Ön igényeit” kérdésre az átlagos osztályzat a bankok esetében 3,67; a vállalkozásfejlesztési alapítvány esetében 4,57 volt.

A kereskedelmi banki és Vállalkozásfejlesztési Alapítványnál szerzett tapasztalatok összevetése során kiderült, hogy a bankok leginkább a hitelfolyamat bonyolításánál „vizsgáztak rosszabbul”: az Alapítványoknál gyorsabb és egyszerűbb a procedúra a válaszadók megítélése szerint; és nem utolsó sorban a hitelfelvételi költségek reálisabbnak tűntek az ügyfelek számára.